



JEANNE MACKINOVÁ

Bylo těžké mu odolat...
a ještě těžší ho opustit.

MILOVALA JSEM PICASSA

Přeložila Barbora Klasová

 metafora

Pablo Picasso, jeden z nejvýznamnějších umělců dvacátého století, ale též velký milovník žen. Málokterá dokázala odolat jeho šarmu a mnohdy i vyhlídce stát se nesmrtelnou, být navždy zachycena na jeho plátně či v dokonalých křivkách jeho soch. Pablo Picasso měl za svůj život bezpočet milenek i několik manželek, z nichž některé potkáte i v tomto románu.

Příběhy z Pablova života provází šumění moře, jižní vánek prosycený vůní levandule a tymiánu, zpěv cikád a noci plné zářivých hvězd... a výsledkem je koktejl namíchaný z vášně a krásy, jakému lze jen stěží odolat.

Nechte se tedy přenést na jih Francie do období mezi válkami, ale i do padesátých let v USA poznamenaných neblaze proslulým mccarthismem. Na své cestě se seznámíte nejen s geniálním umělcem a některými z žen, jež prošly jeho životem, ale i s historičkou umění a začínající redaktorkou Alanou Olsonovou, která se na pouti po umělcových stopách dozvídá o minulosti vlastní rodiny víc, než by čekala.

„Chytře vystavěná zápleтка obsahuje dobře načasované zvraty a způsob, jímž autorka kreslí charakteristiky několika žen v Picassově životě, působí realisticky. Díky Mackinové se ženám, jež Picassa milovaly a inspirovaly, konečně dostává pozornosti.“

– Publishers Weekly

JEANNE MACKINOVÁ

MILOVALA
JSEM
PICASSA

Přeložila Barbora Klasová



metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

PICASSO'S LOVERS copyright © 2024 by Jeanne Mackin

Translation © Barbora Klasová

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

All rights reserved.

ISBN 978-80-7625-830-3 (ePub)

ISBN 978-80-7625-829-7 (pdf)

ISBN 978-80-7625-330-8 (print)

Pro Tima Keanea

*„Tajemství umění spočívá v tom,
že nehledáme, nýbrž nacházíme.“*

PABLO PICASSO

ČÁST PRVNÍ

JEDNA

Paříž

1953

IRÈNE LAGUTOVÁ

Pablo Picasso, můj milenec a zároveň největší umělec, jaký kdy žil, málem vůbec nežil.

Když se narodil, vypadal totiž jako modrobílá vosková figurka novorozence, nehýbal se ani neplakal. „Je mrtvý,“ zašeptala sestra. Matka byla tak vyčerpaná porodem, že si ničeho nevšimla. Avšak strýc, který s Pablovým otcem netrpělivě přecházel z jedné strany chodby na druhou, ještě nikdy mrtvorozeně neviděl a byl na něj zvědavý. Sklonil se nad mrtvé miminko tak těsně, že se ho dotkl žhnoucí špičkou doutníku.

Modrobílý Pablo se zavrtěl. A zanaříkal. Tvářička mu zrudla zlostí. Vzápětí mohutně zakvílel. Největší umělec, jaký kdy žil – a ujišťuju vás, že to není jen můj názor – se rozhodl nezemřít. Oheň ho probudil k životu. A oheň ho při životě držel.

„Zrozený z ohně,“ pronesu.

„Co jsi říkala?“ Mnoho let po svém zázračném zrození se Pablo odvrátí od zrcadla nad umyvadlem a upře na mě své vševidoucí černé oči. Povečeřeli jsme spolu v Café de Flore a strávili noc v jeho ateliéru na Quai des Grands Augustins. Ustlali jsme si mezi bednami, plátny a sochami, všechny

své práce za desítky let vecpal do tohoto jediného prostoru v naději, že budou za okupace v bezpečí před Němci. Z velké části tomu tak bylo. Ve skutečnosti si k němu Němci občas přišli něco koupit, ačkoliv ho jejich režim považoval za dekadentního. Několik obrazů jim prodal.

Hlavně jim však naslouchal, a to velice pozorně, kdyby náhodou zachytil nějakou informaci užitečnou pro odboj. Dělal si z německých vojáků pochodujících našimi ulicemi a vysedávajících v našich kavárnách legraci, pronášel vtipy v tajném francouzském slangu, zatímco oni předstírali, že mu rozumí. Ve skutečnosti je však svými vtipy urážel, což byl jeho hlavní záměr.

Lidé o mém milenci říkali, že žije jen pro umění, že ženy a politika pro něj nejsou zdaleka tak důležité jako umění. Člověk se však mění. Když Franco a Hitler zničili španělské město Guernicu, změnil se i Picasso. Není možné se dívat na jeho obraz, na křičící matky, zavražděné děti a všechno to vyobrazené násilí, a přitom si říkat: *tohle je ten člověk, kterému na lidech a politice nezáleží.*

Taky jsem si všimla, jak se proměnila jeho tvář, když mluvil o Françoise, ženě, která od něj odchází.

„Myslím, že dnes bude krásný den,“ prohodila jsem. „Ale teď se ještě vrať do postele, Pablo, je brzy.“ Urovnala a uhladila jsem pomačkané prostěradlo, které bylo ještě zvlhlé z našich malých bakchanálií.

„Za chvíli tu bude auto. Jestli nebudu připravený, začne Paulo troubit na klakson a udělá na ulici scénu. Je stejně šílený jako jeho matka.“

„Vážně Olga zešílela? Vždycky mi připadalo, že k tomu má sklony. Ačkoliv ty dokážeš pobláznit každou ženu. Proč se s ní jednoduše nerozvedeš?“ V duchu si představuju, jaký by byl náš život, kdybych si Pabla vzala v době, kdy jsme byli ještě mladí. *Moc šťastný asi ne*, říkám si. Ne, rozhodla jsem se správně. I když...

Jak úlevné je teď neřešit služby a jídelníčky a všechny ty další domácí povinnosti, které ženám ničí život a komplikují jim možnost uplatnit se v umění. Ženám není dovoleno jen tak za sebou zavřít dveře, jako to dělávají muži.

Picasso upře pohled zpátky k vlastnímu odrazu v zrcadle a pozorně ho studuje, přitom posouvá břitvou pěnu na tváři, dělá s ní oblouček a na bílém podkladu prosvítne jeho olivově snědá pokožka. Další umělecké dílo.

„Pospěš si a oblékej se,“ vyzve mě. „Olga se se mnou nerozvede. Vždyť to víš.“

„To tvrdíš už roky. Zřejmě je pro tebe dost výhodné mít ženu, se kterou sice žijete odděleně, nicméně se kvůli ní nemůžeš oženit s žádnou jinou.“

Hodí po mně ručník. „Vstávej. Auto tu bude každou chvíli.“

„Slyšíš se, co říkáš, miláčku? Auto. Šofér. Pamatuju si, jak jsi chodil v děravých botách. To bylo v době, kdy jsi byl ještě můj mladoučký milenec.“

„To už je dávno. A není to žádný šofér, ale můj syn.“

„Ano. Od té doby se hodně změnilo.“ Převalím se na záda a zapálím si cigaretu, přitom mi příkrývka sklouzne z nahých řader.

Vidím, kam se upírají jeho oči, na mou tvář to není, a tak zvednu ramena a jemně prsa vyšpulím dopředu.

Zazubí se. Pablovy pohledy jsou jako tahy štětcem. Některé jsou dlouhé, rozvláčné, hutné a plné sytých barev. Jiné jsou krátké, plytké, možná až nahodilé. Pohled, kterým se teď dívá na mě, je někde mezi.

Kdysi ve mně nacházel dostatek inspirace pro celý obraz. Vnímal maso a kosti a svaly ukryté pod kůží, a taky pochybnosti, anebo naopak jistotu v mých očích. Viděl minulost, současnost i budoucnost a dokázal všechno namalovat tak, že čas pozbyl na významu.

Ano, přesně tak mě namaloval. Zachytil všechno najednou, všechny úhly a geometrii mého těla, proměnil mě v cosi

věčného a navždy krásného. Toto dokáže pro ženu udělat jenom umělec. Když na mne hleděla většina ostatních mužů, četla jsem v jejich tvářích jen chtíč a touhu mě vlastnit. Když na mě pohlédl Pablo, jeho tvář zaplnil obdiv – a bylo jen otázkou času, kdy mě zhmotní prostřednictvím čar a tahů štětce.

Jaro, druhý rok Velké války. Ještě mi nebylo ani dvacet a právě jsem se vrátila z mrazivé, vyhladovělé Moskvy, kde bochník chleba stál stejně jako hedvábné šaty. Můj ochránce, ruský velkokníže, začal vysedávat ve své zahradě pod bezútešně holými stromy a lomil rukama. Cítil, že se blíží jeho zkáza. Většina představitelů staré aristokracie to cítila. Nezáleželo mi na něm dost na to, abych čelila zkáze po jeho boku. Tedy alou zpátky do Paříže!

Když mě Pablo poprvé spatřil, seděla jsem na kraji Wallaceovy fontány na Place Émile s tváří obrácenou k slunci, vyhrývala jsem se jako kočka, užívala si krásného dne a hloubala nad tím, jaké dobrodružství mě asi čeká, zda mou novou láskou bude muž, nebo žena a jestli pro mě bude mít něco dobrého k jídlu. Byl začátek léta. Ve čtvrti Les Halles jsem ukradla hrst třešní a bagetu, ale i tak mi kručelo v břiše.

Ještě jsem pořád měla pelerínu z kožešiny, kterou jsem mohla prodat, ale věděla jsem, že ji budu potřebovat na zimu. Taky jsem měla perlový náhrdelník, jenže ten mi tak slušel, že jsem se s ním nedokázala rozloučit, dokonce ani kvůli vidině dobrého jídla.

Tehdy mě objevil Pablo. Otevřela jsem oči a byl tam, ten malý pohledný Španěl s černýma očima, zíral na mě, jako kdyby nikdy předtím neviděl ženu.

Ohlédla jsem se, abych se ujistila, že jeho pozornost nezaujalo něco zvláštního na fontáně, ale ne – díval se skutečně na mě. Trochu jsem se napřímila a mírně pootočila tvář, abych se mu ukázala z té lepší strany.

Pablo a jeho přátelé právě dojedli oběd. Cítila jsem z jejich dechu rozmarýn z dušeného masa. Zatímco jeho kamarádi byli přiopilí laciným vínem, Pablo byl dokonale střízlivý.

„Pojď se mnou,“ zašeptal ten mladíček a natáhl ke mně ruku.

„Nepůjdu. Proč bych měla?“ Couvla jsem o krok a předstírala nezájem.

„Protože tě namaluju a udělám z tebe nesmrtelnou.“ Přistoupil ke mně blíž a objal mě kolem pasu.

„Předtím, než mě zavlečeš do postele, nebo až potom?“ zasmála jsem se a znovu se od něj odtáhla. Proti posteli jsem nic neměla, ale právě jsem opustila velkoknížete, který mě ještě před snídaní obdaroval perlami. Proč se hned zahazovat s tímhle mladíčkem, soudě podle barvy za nehty umělcem, který nejspíš nemá ani floka?

Vyvlékla jsem se z jeho objetí a odkráčela. Oba jsme však věděli, že mezi námi něco začalo.

Byla jsem to já, kdo ho sledoval, anebo on mě? Celý další týden jsme na sebe naráželi skoro každý den – Paříž není tak velká, aby umělci nevěděli, kde hledat jiné umělce, a já měla za nehty taky barvu. Pokaždé mi řekl totéž: „Pojď se mnou.“ A já odpovíděla: „Ne.“

Jednoho pozdního sobotního večera jsem se vracela do svého pokoje na rue Lepic – zpívala jsem tehdy za stravu v jedné kavárně – když se ke mně můj pohledný Španěl připlížil zezadu a vtáhl mě do přistaveného kočáru. Nebyla jsem vydešená, spíš zvědavá. Kam mě odveze? Jaký bude asi milenec?

Přijeli jsme ke staré vile kousek za Paříží. Vyvrácené dveře, zápach kočičí moči, břečtan prorůstající skrz rozbitá okna do zašlých místností s vlhkými skvrnami na stěnách. Když otevřel hlavní vchod, aby mi ukázal tuhle ruinu, vysmála jsem se mu do očí. Utéct od velkovévody do takové

barabizny! Jakmile Pablo odešel obstarat nám něco k večeři, vydala jsem se zpátky do Paříže.

Jenže ani následující týden nepřinesl žádné dobrodružství, které by splňovalo má očekávání, a já nedokázala vyhnat z myslí ty jeho černé oči, způsob, jakým se na mě díval, sílu, kterou měl v pažích. Představovala jsem si, jak se dělíme o chléb a pomeranče, které položil na stůl, a taky o plátky šunky. Byla jsem čím dál zvědavější na to, jaký je asi v posteli. A tak jsem se vydala zpátky do vily. Za Pablem. Čekal tam na mě.

„Věděl jsem, že se vrátíš,“ prohlásil. „Hned jak jsem tě poprvé uviděl, bylo mi jasné, že tahle žena bude chtít žít navěky.“

Začal mě malovat hned, jak jsme dojedli pomeranče, ještě dřív, než jsme se pomilovali.

To se odehrálo před třiceti lety.

„Chtěl bys mě malovat znovu?“ zeptám se, vstanu z postele a zapózuju v křesle, jednu nohu přehozenou přes opěradlo, druhou v úhlu, který nemůže žádného uctíváče kubismu nechat chladným.

Chvilí si mě prohlíží. A potom pronese: „Ne. Tvůj obličej už příliš důvěrně znám. Nevidím v něm nic nového.“ Já si ale všimnu pohybu jeho očí a ukazováčku, kterým mimoděk kreslí do vzduchu malou kružnici. Určitá linie v mé póze přece jen upoutala umělcovu pozornost.

Zasměju se. „Tvá slova mi nemůžou ublížit, byť se o to snažíš sebevíc. Vždycky budu mladší než ty, Pablo. Na to nezapomínej.“

Do tváře se mu vrátí část něhy z uplynulé noci a pak mi úsměv oplátí.

Stále s břitvou v ruce se otočí zpátky k zrcadlu a zadívá se na muže s tvářemi pokrytými pěnou.

„Touhle dobou obvykle do koupelny přichází Françoise s mým synem Claudem. Vždycky je rozesměju, když prstem kroužím v pění a tvořím si na tváři obrazce. Třeba klauna s otazníky nad očima.“

Potom odloží břitvu na kraj umyvadla a v hrdé tváři se mu objeví náznak smutku.

V Paříži už moc času netráví, tenhle starší Picasso. Má dům na jihu, kde je slunce, žena, děti. Říká, že je tam lepší světlo, ale já si myslím, že mu slunce a teplo především dělají dobře na těle i na duši. Oba jsme už ve věku, kdy toužíme po pohodlí.

Vypráví mi často o té ženě, o Françoise, aby ve mně vzbudil žárlivost. Touha po pomstě ho nikdy neopustila, protože mě před lety požádal o ruku a já ho odmítla. Pořád tam je, číhá na pozadí všeho, co k sobě cítíme.

Françoise Gilotová s tmavými vlasy, černým, výrazně klenutým obočím, dlouhými, pevnými pažemi i nohama. Jeho žena-květina. Maloval ji, kreslil, modeloval. Snad tisíckrát. Jsou to krásné obrazy. Žárlím na všechny její portréty.

Françoise, která s ním žije téměř deset let a dala mu dvě děti, teď vyhrožuje, že od něj odejde.

Ubohá malá Marie-Thérèse, jeho milenka předtím, než ji nahradila Françoise. Bylo jí sedmnáct, když ji Pablo poprvé zastavil před obchodním domem Galeries Lafayette. Nikdy o něm do té doby neslyšela! Okamžitě ji začal malovat, ačkoliv ve jménu zachování slušnosti se s ní nevyspal, dokud jí nebylo osmnáct. V jeho portrétech se často proměňuje v talíře plné ovoce. Žena k nakousnutí, domácí hospodyňka.

Marie-Thérèse čeká už celá léta, že se k ní vrátí, a pokud se k ní donesly poslední zvěsti, musí být bez sebe nadšením. Zbytečně. Nevrátí se ani k Marii-Thérèse, ani k žádné jiné. Když Pablo s někým skončí, není cesty zpět. Jedinou výjimkou jsem já. Ke mně se vrací pořád.

Ale stejně. Vážně ho chce Françoise opustit? To přece není možné. Nebo je? A kdo se stane jeho novou milenkou, říkám si v duchu, jeho oslnivou, originální a oddanou múzou? Už si vybral?

Pablo, který stále stojí před zrcadlem, stírá poslední zbytky pěny, aby odkryl svou tvář. Má už obličej staršího muže, ale ženy se za ním stále otáčejí a šeptají si mezi sebou, když je mívá.

Françoise je také umělkyně a ze všech jeho portrétů, které kdy vznikly, jsou ty její nejlepší – to uznávám i já. Dokázala zachytit pohled jeho očí – temných a velkých, tázavých a zkoumavých. Pohled, kterým vás vidí a nevidí zároveň, protože umělec záměrně vidí jen to, co může využít pro svou tvorbu.

A cítí jen to, co je pro umění nezbytné.

„Vzpomínáš si na naši vilu?“ zeptám se. „Na tu, do které jsi mě unesl?“ Samozřejmě, že si na ni vzpomíná. Jenže já chci slyšet od něj, že si pamatuje na naši lásku, toužím po troše toho sentimentu. I po letech se mi při pohledu na něj zrychlí tep. Žádný jiný muž na mě nemá takový účinek a já chci, aby se tep zrychlil i jemu. Chci od něj víc než zkoumavý pohled umělce, chci, aby po mně toužil. Jenže touha už mezi námi není. Snad přátelství, občas chůvě. To je všechno.

Najednou nemám stání, a tak se zvednu z křesla a s prostěradlem omotaným kolem boků bloumám po ateliéru. Dřevěná podlaha mi s každým krokem zavrže pod nohama. V jednom rohu stojí řada pláten pečlivě srovnaných podle velikosti. Vrchní stranu obrazů přikrývá silná vrstva prachu, a když se jimi probírám, vylétají z nich moli a za chvíli jich tam krouží celý roj.

Některé z obrazů poznávám, kubistické malby střídají díla až klasicistní. Začátek dvacátých let, pomyslí si, a seřazuju si je v hlavě chronologicky za sebou tak, jak si jiná žena pamatuje data narození svých neterí a synovců. Všechny vznikaly přibližně ve stejné době, kdy namaloval i můj obraz a nazval ho *Milenci*.

„To nejsi ty,“ trval na svém, ačkoliv jsem mu právě k tomuto obrazu stála v ateliéru modelem. „Na téhle ženě mi záleželo. Jak bys to mohla být ty?“

„Rozhodně to není Olga, ani Dora nebo Marie-Thérèse, ani žádná z té řady dalších. A tohle je můj nos a moje oči,“ prohlásila jsem. „Navíc na mně ti záleželo. Aspoň tehdy.“

„Vždycky jsi byla domýšlivá. Teď už raději mlč a skloň trochu hlavu. Tohle není správná póza.“

„Ano, můj mistře,“ odpověděla jsem pokorně, avšak když jsme se milovali, byla jsem to já, kdo ho přiměl žadonit o slitování, ne naopak.

Toužím po tom obraze tak strašně, jako jsem dřív toužila po mužích. Chci mít ten obraz, kde jsem *já* jako mladá a obdivovaná žena. A tak prohledávám ateliér a neztrácím naději, zatímco vířím prach z jedné řady pláten za druhou.

„Je pravda, že jsi ten můj obraz prodal sestře Sary Murphyové? To mi totiž tvrdil ten obchodník Kahnweiler.“

„Do toho ti nic není,“ odsekne, opláchne břitvu pod proudem vody a zasune ji do otlučeného koženého pouzdra.

Už jsem se svým prohlížením skoro na konci řady, když tu narazím na jedno dílo, které mě zaujme. Dívka sedící v křesle s hlavou otočenou doprava. Dívá se na něco, co zůstává divákům skryté. Ruce má složené v klíně a dokonalost křivky jejího krku a hrdla jsou až srdcervoucí.

„Kdo je to, Pablo?“ zvednu obraz nad hlavu.

Zapíná si právě košili. Ustrne uprostřed pohybu a sklopí hlavu jako rozružený býk.

„Jedna dívka, kterou jsem znal,“ utrousí a odvrátí se ode mě.

„To je mi jasné, že jsi ji znal.“ Prozradí ho, jak přede mnou sklání tvář ve snaze skrýt své city, anebo přinejmenším vzpomínku na ně.

„Co se s ní stalo? Kdo je to?“

Pablo znehybní. Jen na vteřinu, ale v té vteřině se toho tolik stane. Je to přesně ta vteřina, kterou umělci nenávidí, protože během ní se objekt jejich zájmu změní. Vznikne podoba předtím a potom, obraz, který nelze namalovat. Dobrá, není to tak úplně pravda. Pablo by takový obraz namalovat

dokázal, ale nikdo jiný. Jedině Pablo dokáže zachytit včerejšek, dnešek i zítřek v jediném okamžiku.

„Zmizela. Nic víc o ní nevím.“ Zaklapne cestovní tašku, do níž složil košili, a předstírá, že je zaujatý kusem papíru, který upadl na zem, protože nechce, abych zachytila emoce, jež mu mimoděk probleskly ve tváři předtím, než je přede mnou stihl skrýt.

No vida. Další žena, která ho opustila. Pablo nemá rád, když ho někdo opustí, a řekněme si na rovinu, většinou je to on, kdo od žen odchází. Tyhle milostné aféry jsou jako přes kopírák. Jeden vždy miluje víc než ten druhý. Pablovy ženy ho obvykle milují víc než on je. Bylo to s touto dívkou snad jiné?

Otevře okno a vykoukne na ulici. Venku je zataženo, ale neprší. „Už se nemůžu dočkat, až odjedu zpátky za sluncem,“ poznamená. „Proč je Paříž tak šedivá?“

Město zůstává od konce války smutným místem. Místem, kde jsou všichni stále hladoví a unavení a s vypětím všech sil se snaží odnaučit slovník několika posledních let, zapomenout na nezapomenutelné výjevy, na razie, zatýkání a hladovění, na německé vojáky pochodující po bulvárech, na pytle s pískem před pařížskými sochami a pomníky, které je měly ochránit, na tábory, do nichž byla spousta našich mužů deportována na nucené práce, na tábory, v nichž stovky z těch deportovaných tisíců zemřely. Snažíme se předstírat, že život se vrátil k normálu. Ale není to tak. A nebude. Válka je jednou z věcí, která se nedá ničím odčinit, dokonce ani v Paříži.

Teď jsou ulice a bary plné amerických hochů a mužů, kteří bojovali, přežili, našli si cestu do Paříže a zůstali. Kvůli nočním klubům a dívkám, kvůli prvním douškům absintu. Levý břeh řeky, naproti knihkupectví Shakespeare a spol., je posetý stojany, u nichž stojí amatérští malíři a snaží se zachytit stříbřitě olovnaté odlesky na rozvlněné Seině. Jejich výtvary jsou většinou dost mizerné.

Jdu k oknu a postavím se vedle Pabla. Propletu svou paží s jeho a opřu si mu hlavu o rameno.

Před třiceti lety, po první světové válce, jsme se taky vykláněli z pařížského okna a já tehdy poprvé viděla americké vojáky. Většinou byli stále v uniformách a plní naděje, přitom se utápěli v bolesti – tělesné i citové – obojí způsobené válečnými zraněními. Byla to jiná válka. Ale lidé vypadali tak nějak stejně.

Kromě Sary, té bohaté dívky z Long Islandu, která přišla do Paříže po válce, přesněji v roce 1922. Tehdy Američané Paříž doslova zaplavili – přijížděli za uměním, za jídlem, za levným ubytováním i kvůli tomu, aby unikli puritánství nového světa. Jednou večer mi v Café de Flora vysvětloval chlapec z Omahy, jaké to je mít neustále pocit, že se vám někdo dívá přes rameno, že vás někdo bez přestání soudí. „V Paříži,“ liboval si tehdy, „se nikdo o nikoho nestará. Nemám pravdu?“

Sara mi říkala něco podobného, když jsme se potkaly poprvé. „Tady se mi volněji dýchá. Dokonce i mé děti se tu smějí hlasitěji,“ tvrdila. „Miluju Paříž. Miluju Francii. Myslím, že Gerald začne malovat. On je totiž umělec, viš?“

„A co ty?“ zeptala jsem se. „Ty jsi taky umělkyně?“

„Já?“ Zasmála se. „Ne. Mně úplně stačí, když se do mě zblázní nějaký umělec.“

Sara s blondátými vlasy a dokonale modrýma očima nebyla jen krásná, působila dojmem, že ve svém nitru skrývá soukromé slunce, které z ní vyzařuje a kterým k sobě přitahuje ostatní.

Avšak ani Sara, ta dobře vychovaná, vzdělaná a zcestovalá matka tří dětí, nedokázala zkrotit žár ve svých očích, když pohlédla na Pabla. Jak je možné, že to Gerald neviděl? Nejspíš to viděl, ale raději se díval jinam.

Jak tak stojím s hlavou opřenou o Pablovo rameno, mám chuť začít znovu mluvit o obrazu té dívky, ale instinkty mi

velí, abych to nedělala. Pablo bude co nevidět pryč. Zase. Je lepší nechat některé vzpomínky odpočívat, dokud ještě dokážu přitáhnout alespoň kousíček jeho pozornosti.

Ateliér je cítit po terpentýnu, oleji a cigaretovém kouři, tedy tím nejkrásnějším parfémem. Doufám, že stejným způsobem to bude vonět v nebi. Ale čím urputněji se snažím vyhnat z hlavy obraz, kvůli kterému přede mnou Pablo uhýbal očima, tím méně dokážu myslet na něco jiného, a najednou mi v hlavě samy od sebe vystávají vzpomínky, nechtěné a nevyžádané.

Cap d'Antibes. Dívka, která nikdy nemluvila, s očima stále sklopenýma k zemi. Dívka, která zůstávala ve stínu, jak se to lidé naučili během války, která se usmála jedině ve chvíli, kdy se na ni usmál Pablo.

Z ulice se ozve zatroubení. Stojí tam Paulo a mává na nás vzhůru, usmívá se, připravený odvézt svého slavného otce zpátky za sluncem, k moři, k Françoise, která tam na něj může i nemusí čekat.

„Kdy tě zase uvidím?“ ptám se a snažím se, aby můj hlas zněl lehce. Neodpovídá. To nevadí. Vráťím se domů ke svému muži a budu myslet na něco jiného. A na co bude myslet Pablo? Na Françoise, která ho chce opustit? Na dívku z obrazu? Mezi obočím se mu objeví hluboká vráska. Kdybych teď chtěla namalovat jeho portrét, musela bych v těch místech udělat tlustou černou linku.

„Co se s ní jen stalo?“ zeptá se nahlas.

„S tou dívkou z obrazu? Hodně tě to zajímá?“

„Ne,“ zavrtí hlavou. „Jen jsem zvědavý.“

Lže. Zvědavost malíře většinou opustí ve chvíli, kdy dokončí svůj obraz. Je vidět, že na ni pořád myslí a láme si hlavu. Pablo je zahleděný do sebe a dokáže být krutý. Na ničem mu nezáleží víc než na umění, na jeho práci. Přesto není bez citu. Viděla jsem v jeho očích lásku a radost, když pozoroval své děti, jak si hrají, viděla jsem občas i lítost, když mluvil o Olze.

„Pablo,“ zeptám se, „vážně jsi ten můj obraz prodal? *Milence?*“

„Nikdy nebyl tvůj,“ namítne.

„Seděla jsem ti u něj modelem, jak si jistě pamatuješ. Slíbil jsi mi ho.“

„Nejvyšší čas, abys šla,“ prohlásí. „Ven, ven,“ zamává rukama, jako kdybych byla hejno vzpurných hus.

„Bez snídaně?“

„Beze všeho.“ Popadne mě laškovně za vlasy, hlavu mi stáhne dozadu a mé protesty umlčí teatrálním polibkem.

„Co budeš dělat, když tě Françoise opustí?“ zeptám se a přitisknu se k jeho silným pažím.

„To, co dělám pokaždé. Najdu si jinou. Nasad' si klobouk. Paulo tu je každou chvíli a já chci zamknout ateliér.“

Neochotně se postavím před malé popraskané zrcátko vedle dveří a stáhnou si okraj klobouku přes pravé oko. Jsem si jistá, že mě viděl, když jsem zase prohledávala hromady pláten, protože teď se stejným způsobem přehrabuje věcmi v ateliéru ve snaze najít to, co si chce odvézt s sebou. Hračku koně, nahrubo vyřezanou, okousanou od štěněte.

„K čemu ti je ten starý krám?“ zasměju se. „Potřebuješ amulet pro štěstí?“

Zamumlá něco, čemu nerozumím, něco ve španělštině, a mrští po mně mými rukavicemi. „Už jdi,“ zabručí. „Mám tě dost.“ Od Pabla jsou to vlastně láskyplná slova. Stejná jsem použila, když jsem si ho odmítla vzít, stejnými slovy jsem ho zapudila... A vzápětí ho zavolala zpátky, abychom si užili ještě víc v posteli. Manžel ne. Milenec ano.

Vidím však, že tentokrát to myslí vážně. Opravdu chce, abych šla. Stojí ve dveřích a otvírá je dokořán.

S kloboukem staženým přes jedno oko sbíhám s hlasitým klapáním podpatků po schodech, směju se a přes rameno na něj chrlím ruské nadávky, které si ještě pamatuju z doby, kdy jsem žila s velkovévodou.

„Zase někdy na viděnou, lásco,“ zavolám nakonec a vyběhnu na ulici.

Dívá se za mnou z okna. Cítím jeho pohled v zádech. Jeho černým očím nic neunikne, ani to, že mě jedna bota tlačí, a tak jdu trochu nakřivo.

Vrátí se teď do ateliéru a začne prohledávat ty stohy pláten, aby zjistil, co jsem hledala a nemohla nalézt? *Milence*. Můj obraz. Muž a žena, navždy mladí a krásní, navždy zamilovaní. Mladý muž se dívá na svou milovanou. Ona odvrací pohled stranou, cudně, zdrženlivě, jako kdyby ještě neřekla své ano. Vnímavý divák to však dokáže poznat z jejího výrazu, tu ochotu a touhu.

Ta žena jsem já. Já, navždy mladá a krásná a milovaná.

V ulici za mými zády prořízne mlhavý ranní vzduch hlasitý jekot klaksonu. Tři dlouhá zatroubení a vzápětí jeho syn Paulo něco křičí směrem nahoru.

„Ahoj, Paulo!“ zamávám na něj. Pohlédne mým směrem a trochu nejistě zamává. Předstírá, že ví, kdo jsem.

„Pojď pro kufry,“ volá na něj dolů jeho otec.

Když jsem Paula potkala poprvé, byl nahý – až na písek, který měl nalepený téměř po celém těle, v ruce kyblíček a lopatku. Byly mu, myslím, dva roky a byl naprosto zaujatý hrou s dětmi Sary Murphyové na malé pláži v Antibes. Jmenovalo se to tam La Garoupe. Byla to plážička malá jako dlaň. Teď už je podstatně větší, aby se na ni mohly vejít zástupy turistů. Sara, elegantní avantgardní královna společenské scény, uprchla na jih poté, co se svou rodinou odjela do Antibes.

Paulo je nyní už dospělý muž, třicátník, vyšší než jeho otec, spíš s hnědými než černými vlasy. Je tak nějak prvoplánově hezký. Chybí mu však Pablovo charisma. Člověk to pozná už z jeho chůze, při které je mírně nakloněný dopředu, jako kdyby ho do zad tlačily silné poryvy větru. Možná se za tím větrem, který ho popohání, skrývá rozvod s manželkou,

jenž má právě za sebou, jak jsem se někde doslechla. Picassové zřejmě nejsou stvoření pro manželství, alespoň ne pro láskyplné či trvalé vztahy. Nejspíš nejsou schopní skloubit všechno dohromady.

Paulo vyjde z domu a vleče dva otcovy těžké kufrы, ve tváři má stejně ustaraný výraz jako před třiceti lety, když nesl svůj kyblíček. Je pro mě jednou z připomínek časů dávno minulých, let, která kamsi ulétla jako hejno tažných ptáků, až na to, že na rozdíl od nich se tato léta už nevrátí.

„Holubice se nikam nestěhují,“ řekl mi jednou Pablo, když jsem na jejich účet pronesla nějakou mylnou poznámku. Zůstávají tu celý rok. Jsou to stálíce, stejně jako Severka.

Jen párkrát jsem viděla Pabla v nostalgické náladě blížící se dokonce určitému sentimentu, a to když mluvil o holubicích, a holubicemi myslel holuby svého dětství, vrkající, poskakující po španělských náměstích, kam jim s otcem chodili házet drobečky. Pablo byl milované dítě. Vyrůstal obklopený láskou, dítě, které vždycky někdo zvedl, když upadlo, a pohoupal v náručí, když plakalo. Je možné, že odtud pramení jeho síla?

Můj manžel, lékař, si myslí, že vnitřní síla je podmíněna dobrým trávením. Řekla bych, že by s tím Pablo souhlasil. Je velice opatrný na jídlo i na své tělo. Má v úmyslu žít velice dlouho. Pablo a jeho holubi, kteří neodlétají do teplých krajín.

Když skončila válka a Pabla požádali, aby vytvořil litografii pro první světový mírový kongres konaný v roce 1949, dal jim *Holubici míru*. Bílého ptáka na černém pozadí. Jednoduchý, přirozený, lehce zapamatovatelný motiv.

Dnes ji vidíte všude, dokonce i na ruských známkách.

Tento litografický tisk však skrývá tajemství. Picasso nena-maloval holubici, ale – vážně! – holuba, domácího mazlíčka, kterého mu věnoval jeho přítel Matisse. A holub je zároveň

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Milovala jsem Picassa.***

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.